

Visi sāk ar lielu sparū

Jaunā tautas mākslas sezona Aizkraukles novadā būs notikumiem bagāta

Dziesmu un deju svētki izskanējuši, un pēc neliela atelpas brīža sāksies jaunā amatiermākslas sezona. Kāda tā solās būt, kādi jaunumi gaidāmi kultūras jomā, "Staburagam" pastāstīja Aizkraukles novada Kultūras pārvaldes vadītāja Anta Teivāne.

IVETA SKABA

"Dziesmu svētki ir lielais impulss, darba rezultāts, kas mūs iedvesmo, īpaši Dziesmu svētku kustības kolektīvus," saka Anta Teivāne. "Ja vērtējam šīs sezonas sākumu, domāju, visi sāk ar jaunu sparū. Tas, ka pēc Dziesmu svētkiem kolektīvos mazinās dalībnieku skaits, ir mīts. Vismaz pirmajā posmā vēl ar piedzīvotajām emocijām darbojas, un sezonu visi ir sākuši. Ir jau notikuši vairāki atklāšanas pasākumi, par ko var uzziņāt publikajā telpā."

Skaits nav mazinājies

ANTA TEIVĀNE, Aizkraukles novada Kultūras pārvaldes vadītāja.

Aizkraukles novadā ir ne tikai Dziesmu svētku kustības kolektīvi, bet arī citu nozaru, un visi ir sākuši darboties. Pie Dziesmu svētku kustības kolektīviem pieder kori, deju kolektīvi, amatierteātri, folkloras kopas, tautas mūzikas kolektīvi, pūtēju orķestri, koklētāju ansambļi, vokālie ansambļi, tautas lietisķās mākslas studijas. Paraleli tiem kultūras centros darbojas arī bērnu kolektīvi — gan deju, gan vokālie kolektīvi, popgrupas. Līdztekus šiem kolektīviem darbojas arī dažādu deju kolektīvi — mūsdienu deju, Eiropas deju, dāmu deju kolektīvi, kuri deju dažādu stilu dejas. "To mēs lieliski varam redzēt ikgadējā Dejas dienā, cik daudz dažādu žanru pārstāvēts. Viena daļa kolektīvu darbojas kultūras centros, otra daļa — privāti," teic A. Teivāne.

Tāpat darbojas dažādas interešu kopas, kas saistītas ar mākslu — gleznošanas studijas, audēju studijas, dažādi domubiedru pulcēšanās vai senioru klubi.

Aizkraukles novadā amatiermākslas kolektīvu skaits nav mazinājies, un to skaits svārstās ap 100. Visi nav pašvaldības dibinātie, un to skaits ir 15. Piemēram, Vietalvas amatierteātris, kas ir biedrības kolektīvs, ne pašvaldības finansētais. Līdzekļu ir maz, un jaunas amata vienības izveidi pašvaldība rūpīgi

AMATIEMĀKSLAS SEZONA IR SĀKUSIES. Aizvadītās nedēļas nogalē sezonas atklāšana ar interesantu sarīkojumu notika Skrīveru kultūras centrā. Teatralizētā uzveduma tēlos iejutās visu kultūras centra kolektīvu vadītāji.

Foto no Skrīveru kultūras centra

izvērtē. Kādu brīdi šis kolektīvs nedarbojas, tad darbību atsāka, ceteris, ka nākotnē šo kolektīvu varēs atbalstīt. Līdzīgi ir ar gleznošanas un klūdžu pišanas studiju Skrīveros, kas darbojas par maksu, makramē studiju Sērenes bibliotēkā. Neretā ilgus gadus ir aušanas pulciņš, kas darbojas uz sabiedrības iniciatīvas pamata, pašlaik kultūras centra paspārnē darbojas senioru klubs. Iespējams, ka ir daudz biedrības un klubi, kas darbojas noslēgti un jaunus biedrus neņem. Mūsu novadā ir daudz biedrību — ap 300, kurās var uzskatīt kā brīvā laika pavadīšanas iespēju, un tajās apvienojušies mednieki, makšķernieki, sportisti u. c.

Jauns diriģents vīru korim

Vai kolektīviem ir iepriekšējie vadītāji? Izmaiņas ir vīru kori "Staburags". No šīs sezonas tā diriģents ir Jānis Trūps. Ar jauno vadītāju jau notikuši pirmie mēģinājumi. Ilggaudejā diriģente Māra Batraga, kura ar kori strādāja no 1975. gada, devusies pelnītā atpūtā. "Māra Batraga šogad Dziesmu svētku katalogā iekļauta kā vecākā kora vadītāja Aizkraukles novadā," teic Anta Teivāne.

Novadā ir izveidots vēl viens kolektīvs — vecākās paaudzes deju kolektīvs Mazzalvē, un to, tāpat kā vidējās paaudzes kolektīvu, vadīs Gunita Krievāne.

Kā katru sezonu, arī šajā starptautas mākslas kolektīviem ir tādi, kas atzīmē savas darbības jubileju. Aizkraukles kultūras centra senioru

Šobrīd situācijas apkošana notiek pa nozarēm visā novadā. Rīkot visa novada gada notikumu pasākumu nav īsti nozīmes, jo jauniešiem ir savs pasākums, kurā viņi godina aktīvākos, uzņēmējiem — savs.

ANTA TEIVĀNE,
AIZKRAUKLES NOVADA
KULTŪRAS PĀRVALDES VADĪTĀJA

ru vokālajam ansamblim "Maļinovij zvoni" — 20 gadu jubileja. 25 gadus darbojas Kokneses kultūras centra senioru koris "Alaine", ceurturdaļgadsimta jubileja arī Klintaines pagasta sieviešu vokālajam ansamblim "Dzirnas", 10 gadus svinēs Daudzevas saietā nama deju kolektīvs "Kvēlziedes".

Dāvana Sēlijai

Kādi tautas mākslas pasākumi paredzēti visa gada griezumā? "Lai arī gada plāns ir jau izveidots, taču, iespējams, laika ritumā varētu kaut kas mainīties.

Kā allaž, visā novadā gatavojas valsts svētku svinēšanai, notiks arī lāpu gājienu Lāčplēša dienā, koncerti, karogu braucieni un citi pasākumi.

Kā kopīgs sarīkojums novada mērogā būs pašvaldības apbalvojumu piešķiršana valsts svētkos. "Katru gadu Valsts prezidenta kanceleja dāvina skaistu klasiskās mūzikas koncertu kādam kultūrvēsturiskajam novadam. Sēlijas novadā šogad izraudzīta Jaunjelgava," stāsta Kultūras pārvaldes vadītāja. Valsts svētkos Aizkrauklē jau tradicionāli norisināsies izgaismošanas pasākums.

Gada nogalē katrā novada vietā notiks kultūras darbu organizatoru rīkotie pasākumi.

10. janvārī Aizkraukles kultūras centrā aizritēs pilsētas dzimšanas dienas pasākums "Gada notikums", kas attieksies tikai uz Aizkraukles teritoriju. "Šobrīd situācijas apkošana notiek pa nozarēm visā novadā. Rīkot visa novada gada notikumu pasākumu nav īsti nozīmes, jo jauniešiem ir savs pasākums, kurā viņi godina aktīvākos, uzņēmējiem — savs. Es ceru, ka arī mēs, kultūras nozare, sarīkosim savu balvu kultūrā par 2023. gadu. Cilvēki tiek apbalvoti pa nozarēm, un vēl izcelti svarīgākie notikumi ar pašvaldības apbalvojumu pasniegšanu," teic Anta Teivāne.

Tautas mākslas svētki Barisona zīmē

6. aprīlī visi kori un citi vokālie kolektīvi tiks aicināti uz Garīgās mūzikas festivālu, kas notiks Aizkraukles baznīcā. Šāds pasākums tiek rīkots jau piecus — sešus gadus.

19., 20. aprīlī norisināsies amatierteātru saiets "Ušindienas Aizkrauklē", uz kuru tiks ielūgti visi 11 mūsu novada amatierteātri. "Mēs šajā kustībā iesaistām visus, kas vēlas," saka A. Teivāne. "Arī valsts mērķdotācija paredzēta vadītāja algai, un tai iespējams pieteikt gan pašvaldības dibinātos, gan arī nedibinātos kolektīvus, kas izveidojušies uz sabiedriskajiem pamatiem. Tie varētu iesaistīties Dziesmu svētku kustībā, piedalīties pasākumos un skatēs, doties uz svētkiem un pretendēt uz dotāciju."

21. aprīlī mūsu novadniekam Pēterim Barisonam tiks atzīmēta 120. dzimšanas diena ar koncertu Aizkraukles kultūras centrā. Tā kā Aizkrauklē ir komponista Barisona nosaukta mūzikas skola un ik pēc pieciem gadiem tajā notiek koncerts, kurā izskan Barisona mūzika, tāds iecerēts arī lielās jubilejas reizē. Pēteris Barisona zīmē notiks arī Tautas mākslas svētki 25. maijā Staburaga pagastā. Svētkos piedalīsies muzicējošie kolektīvi, un šajā dienā plānots pieminās brīdis Barisona atdusas vietā, iespējams, būs neliels koncerts Sēlpils baznīcā un komponista dzimtajās mājās. Noslēgumā būs lielkoncerts Vīgantes estrādē, kurā izskanēs dziesmas no Dziesmu svētku repertuāra. Iespējams, koncertu varētu papildināt arī kāds no deju kolektīviem.

Uz deju skati Aizkrauklē kolektīvi sabrauks 27. aprīlī. Deju skates aprīļa beigās Aizkraukles novadā jau notiek tradicionāli.

Vēl viens liels pasākums norisināsies Jaunjelgavā 29. jūnijā — "Sēlija rota". "Mēs vēlamies ierosināt, lai saglabātos vecā ciklogramma kā kādreiz — no vienas mazzpilsētas uz otru, lai nav tā, ka vienu gadu Aizkraukles novadā, vienu — Jekabpils, vienu — Augšdaugavas. Tad sanāks, ka Aizkrauklē bieži jāriko — proporcionāli daudz biežāk nekā lielajam Jekabpil novadam, kur ir daudz mazzpilsētu," domā Anta Teivāne. Pērn lielo Dziesmu svētku dēļ "Sēlija rota" nenotika.

Novada svētki — Koknesē

Notikums, kas vieno visus novada iedzīvotājus, ir Novada svētki. "Iepriekšējie divi svētki, kopš novada apvienojas, notika Aizkrauklē. 2024. gada 1. jūnijā tie norisināsies Koknesē. Diskutējot nolēmām, ka varbūt vajadzētu ņemt vērā labo praksi, kas bija laikā, kad vēl bija Aizkraukles rajons un svētki katru gadu tika rīkoti citā vietā. Šajā vasarā Novada svētki notika paralēli visās vietās, jo gatavojāmies Dziesmu un deju svētkiem. Nākamgad būs vienlieli svētki Koknesē," teic Anta Teivāne.

→ 7. lpp.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts "Staburags".

Visi sāk ar lielu sparū

→ 6. lpp.

“Seit mēs liksim tiltu uz nākotni — Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem, un šajos svētkos piedalīsies visi skolu kori un deju kolektīvi. Tā būs arī skolu kolektīvu dziesmu un deju diena, jo 1. jūnijs ir Starptautiskā bērnu aizsardzības diena.”

Savi svētki notiks arī Aizkrauklē, Skrīveros, Neretā, Jaunjelgavā, Pļaviņās, Koknesē un citur, kā agrāk bija ierasts.

Šādās reizēs bieži pavīd neapmierātība svētku koncertu dēļ, vienā vietā tie ir bez maksas, kā pērn sporta svētkos “Bermudu divstāri” koncerts, citviet, piemēram, Skrīveru svētkos Intara Busuļa koncerts — par maksu. Kā šīs situācijas plānots risināt nākamgad? “Šis jautājums ir apspriests un analizēts daudzās un dažādās auditorijās,” saka Anta Teivāne. “Loti grūti ir rast vienotu pieeju visā novadā. Vienā vietā produkciju rīko koncertu — nomā telpas, pārdod biļetes un uzņemas risku, mēs savukārt tikai iznomājam telpas. Atsevišķos gadījumos budžetā tiek ietilpināts, ka būs bezmaksas koncerts — pārsvarā 18. novembrī, Līgo svētkos utt. Pilsētu svētkos daudz kas atkarīgs no formāta. Šajā gadā Novada svētkos visur balles bija par maksu, Aizkrauklē — bez maksas, bet tas bija ar vienu mērķi, jo Aizkrauklē bija centrālās — galvenās — notikums. Arī formāts — kad deju koncerts beidzās, lai pārdotu biļetes uz otro daļu, visiem apmeklētājiem, kopskaitā ar 2000, un vēl 1000 dalībniekiem, būtu jālūdz iziet no stadiona, lai varētu iekasēt naudu par biļetēm. Bet cilvēki, kas iesaistīti svētku norisē, būtu pelnījuši koncertu un balli apmeklēt bez maksas. Kurš būtu pelnījis, kurš — ne? Visus aicinām gājienu, arī viņiem pienāktos baudīt vakara pasākumu! Tādēļ tika nolemts, ka koncerts un balles būs bez maksas.

Nākamgad, iespējams, kārtība tiks mainīta. Pirmām kārtām citādāks jau būs formāts. Novada svētku centrālās pasākums būs bez maksas. Uz vietām pasākumi būs par maksu, jo tā ir arī atbildība. Nevar cenzt kultūras darbinieku darbu, norādot organizēt pasākumus tikai par maksu vai bez maksas. Budžets ir tāds, kāds ir. Ja kultūras darbinieks nolemj eksperimentēt ar kaut ko labu, viņš nosaka maksu par biļeti un var daļēji vai pilnībā atpelnīt ieguldīto, mēs ļaujam un nevaram to aizliegt. Šajā jautājumā nekad nevar pieņemt vienādu lēmumu — vienā vietā biļete var maksāt 5 eiro, citā vietā 10 eiro. Biļešu cenas ir tirgus regulēts process, cenrādī var iekļaut telpu un inventāra nomu.”

Pamatā — iedzīvotāju skaits

Kā daudzās nozarēs, arī kultūras

lielākā problēma ir naudas trūkums. Vai nākamajā plānošanas periodā kultūras iestādēm tiks atvēlēti lielāks finansējums vai saglabāties līdzšinējais? Kā teic A. Teivāne, vislabāk uz šo jautājumu varētu atbildēt ekonomists. Kultūras darbinieki plāno vairāk, jo visas izmaksas aug, un cērāms, kāds procents uz vispārējā sadārdzinājuma kultūras pasākumos klāt nāks, bet tas nebūs lielas summas. “Mans priekšlikums būtu visu kultūras naudu likt kopā, kas ir attiecīgs procents no visa kopējā budžeta, kas ir redzams pēc iztērēta, un tad kultūras darbinieki vienotos, kādas attiecīgajā gadā ir prioritātes, nedomājot par remontiem un tekošajiem jautājumiem, bet tieši par pasākumiem. Tad vienu gadu vienam var būt vairāk, citam — mazāk. Piemēram, šogad Sunākste bija Dziedāšanas svētki, līdz ar to prioritāte Sunākstei. Ja atstājam teritorijām dalīt līdzekļus, tad finansēs nav izsagomams. Mēs meģinām lielos pasākumus, kas ir Kultūras pārvaldes budžetā, līdzsvarot, lai tie notiek visā novadā, lai mēs katru gadu citā vietā kaut ko lielu sarīkotu,” saka Anta Teivāne.

Pēc kāda principa tiek piešķirts finansējums mazajiem saietā nāmiem un kultūras centriem — pēc apmeklētāju skaita vai iedzīvotāju skaita konkrētajā teritorijā? Pamatā tiek ņemts vērā iedzīvotāju skaits, bet vai tas vienmēr ir rādītājs? Vairāk gan būtu jāņem vērā attīstība. Piemēram, Vigante. Pagastā iedzīvotāju skaits ir mazs, bet parks Latvijā populāra tūrisma vieta. “Manuprāt, tur būtu jāiegulda vairāk naudas pasākumiem vasarā, lai cilvēki braucot apskatīt Staburagu, apmeklētu arī pasākumus. Bet, tā kā iedzīvotāju skaits ir ļoti mazs, līdz ar to arī finansējums Staburaga pagastam ir ļoti mazs.

Ja budžeta plānošana būtu citādāka, tad ar savu attīstības redzējumu saprastu, kur vajag vairāk izdarīt.

Ja ir aktīvi kultūras darbinieki, viņi aktivizē arī kopienu. Var būt aktīva dzīve ar 300 iedzīvotājiem pagastā un ļoti pasīva ar 1000 iedzīvotājiem. Tas atkarīgs, cik daudz cilvēku ir izdevies iesaistīt,” uzskata Anta Teivāne.

Mazzalves saieta nams pirmajā vietā

Kultūras pārvaldes vadītāja teic, ka arī kultūras darbinieku ir pietiekami. Pēc novadu reformas papildu amata vienība tika izveidota Neretas kultūras centrā. Arī kultūras pasākumu skaits Neretas apvienībā ir pieaudzis. Pēc notikušo pasākumu skaita pirmajā vietā visā novadā ir Mazzalves saieta nams. “Te ir jautājums, kā mēs izprotam lietas. Kultūras resursiem ir plašs definējums. Tas ir gan tūrisms, gan tradīcijas, gan pieminekļi, muzeji, senie stāsti

un viss pārējais. To visu viņi saliek kopā, kopā strādā un iet uz mērķi. Nav tādas nodalīšanās, kā mēs redzam citās vietās, piemēram, kultūras centrs dara savu, bibliotēka — savu, skola — savu, un būtībā nekur nepārklājas,” saka Anta Teivāne. Ir novērotas, ka dažviet bibliotēkas rīkotajiem pasākumiem ir lielāka atsaucība nekā kultūras centru organizētajiem. “Principā visiem vajadzētu strādāt roku rokā. Piemēram, Dzejas dienas daudzviet rīko bibliotēkas. Tas ir ļoti jauki, bet kāpēc ne ar kultūras namu? Ja vēl kultūras nams iesaistītos ar režiju un dotu tam visam savu artavu, tad pasākums izdotos vēl labāks. Es vienmēr esmu rosinājusi, ka visiem ir jāsadarbojas un jāstrādā kopā. Nav pasākumam jānotiek kādā zālē vai bibliotēkā, tas var notikt parkā, muzejā un citur. Piemēram, Mazzalvē pasākumi notiek gan skolā, gan saietā namā un citur. Gan Mazzalvi, gan arī Iršus varētu nosaukt kā labos piemērus. Šobrīd arī Sunākste sāk iet šajā virzienā, par ko man ir prieks,” tā stāsta A. Teivāne.

Jāieklausās auditorijas vēlmēs

Kāpēc vienos kultūras centros ir daudz apmeklētāju jebkurā pasākumā, bet citur zāle pustukša, kaut viesojas populāri mākslinieki? No kā tas atkarīgs? Kultūras pārvaldes vadītāja pieļauj trīs aspektus. Pirmkārt, tas ir darbs ar auditoriju. Ja nenāk uz pasākumiem, nevar spriest, ka auditorija ir izelpusi un nezina, ko grib. Iespējams, nav pareizs formāts vai saturs vai arī nav noskaidrotas auditorijas vēlmēs — nav atbilstošs pasākuma laiks, vieta, diena. Otrkārt, iespējams, nav tradīciju. Ir dažas vietas, kur var notikt vienalga kas, un visi ies. Piemēram, Aizkrauklē nekad neizdodas balles, jo te isti nav tradīcijas, kad ballē sēž pie galda, nāk ar groziņiem, dejo. Savukārt Skrīveros un Koknesē balles ir kupli apmeklētas. Trešais aspekts varētu būt, ka mainās cilvēku paradumi. Vajadzētu paaanalizēt, kāpēc agrāk Aizkrauklē, kad viesojās profesionāli mākslinieki, zāle bija pustukša, bet tagad — pārpildīta? Bija kovidlaiks, un visi saprata, ka jāmaina domāšana, ka var darīt citādāk. Pieauga degvielas cenas, līdz ar to vairs finansiāli nav izdevīgi braukt uz Rīgas teātriem, bet izrādes var noskatīties tēpat. Tā ir globālā ietekme, kura būtu jāņem vērā. Kultūras darbiniekiem ir jāprot “nokert”, kas attiecīgajā brīdī ir pieprasīts. Nevis ņemot vērā savus subjektīvos aspektus, ka patīk konkrētais mākslinieks, bet gan objektīvos — to, ko sabiedrība pieprasa. “No vienas puses, auditorija ir jāizglīto, jāpiedāvā profesionālā māksla, no otras puses, jāieklausās auditorijas vēlmēs,” teic Anta Teivāne. ♦

LIKTENDĀRZA Saieta namā 21. oktobrī būs tikšanās ar fonda “Sibīrijas bērni” vadītāju un režisori Dzintru Geku. Publicitātes foto

Tikšanās ar Dzintru Geku-Vasku

Sestdien, 21. oktobrī, plkst. 13 Likteņdārza Saieta namā pēc vasaras pārtraukuma apmeklētāji atkal aicināti uz sarunu ciklu “Tikšanās ar personībām”. Šoreiz saruna ar dokumentālo filmu režisori, fonda “Sibīrijas bērni” vadītāju un politiķi Dzintru Geku-Vasku. Diskusiju vadīs viņas mazdēls Rasmuss Filips Geks.

GUNTA ŠMIDRE

“Likteņdārzu vienmēr esmu uztvērusi ar tādu garīgu sajūtu. Te aug ābelīte, ko iestādījam manam tēvam, politiešlodzītājam Leopoldam Gūtmanim Parīsegā. Vasarās parasti devos uz Sibīriju filmēt, un pēc tam mani vienmēr ieplūda tāds spēks un miera sajūta. Līdzīgas sajūtas mani rodas, domājot par Likteņdārzu,” tā stāsta Dzintra Geka.

Jau studiju laikā Dzintra Geka debitē kā kinožurnāla “Padomju Latvija” režisore, tas ir 1978. gada 4. numurs par Ķeguma HES, Doles muležu, Latvijas keramikumu un ērgelnieku Nikolaju Vanadzīpu, bet turpmāk filmas top Latvijas televīzijā, viena no pirmajām ir koncertfilma “Dzied Olga Pirāgs” (1982).

Pirmo lielāko atzinību gūst Gekas filma “Voldemārs un Leontīne” (1987),

tā saņem Lielā Kristapa žūrijas speciālvai, arī “Māja lielceļa malā” (1989) izpelnās Kristapa medaļu.

Deviņdesmitajos gados Dzintra Geka strādā filmu studijās “Mandala” un “Balt”, top vairākas dokumentālās filmas, kopš 1996. gada režisore veidojusi sīzetus par kultūras darbiniekiem LTV raidījumam “Kultūras parks”, bet 90. gadu nogalē uzņēmusi desmit videofilmās ciklā “Kinogadsimts Latvijā”.

2001. gadā ar filmu “Sibīrijas bērni” aizsācies cikls, kurā pašlaik ietilpst jau sešas filmas (viena no tām — četrserijs “Sibīrijas dienasgrāmata”), cikla pirmā filma devusi nosaukumu arī Dzintras Gekas filmu studijai — “Sibīrijas bērni”.

Kopš sācies karš Ukrainā, Dzintra Geka-Vaska vairs nedodas uz Sibīriju: “Uz Sibīriju braukt pēdējos gados palika arvien izaicinošāk — mums visur sekoja “čeka”. Karš Ukrainā šo iespēju braukt pilnībā liedza. Pie tam, balsojot Rīgas domē par Uzvaras pieminekļa nogāšanu, esmu nokļuvusi “melnajā sarakstā” — es turp doties vairs nevarēšu nekad. Taču tieši šis karš manas filmas padarījis aktuālākas un pieprasītas — par tām interesējas daudzās vēstniecības,” uzsver Geka. ♦

“Pērle”

* “Apjuku, sāku raudāt, jo sapratu, ka man nav, ko pateikt. Ka es sevi vispār neņūtu,” intervijā saka kultūrtelpas “Ola Foundation” dibinātāja Ilze Pilēna.

* Savu veiksmīgo biznesu viņa sāka 48 gadu vecumā — uzņēmēja, optikas karaliene Loniņa Kossoviča.

* Kāpēc kosmētika ar zeltu spēj radīt brīnumainu efektu.

* Perfekts mētelis šoruden: gan klasika, gan stila pērles.

* Interesantākie galamērķi, kur sagaidīt gada nogali. ♦

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts “Staburags”.